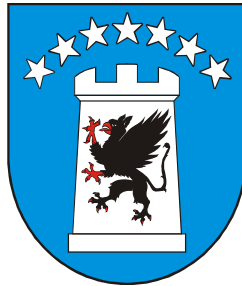

Załącznik
do Uchwały Nr.....
Rady Powiatu Kartuskiego
z dnia .....

**Powiatowy Program
na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej**

Kartuzy, 2007

Aktualizacja 2010

Wstęp.....	3
I Diagnostyka (opis stanu wyjściowego, analiza danych zawartych w opisie stanu wyjściowego, lista barier rozwoju).....	5
II Cele (ustalenie pożądanego stanu, ustalenie pożądaných wskaźników w zakresie rynku pracy, pomocy społecznej, edukacji, przedsiębiorczości).....	27
III Sposób wdrożenia (możliwe ścieżki realizacji, określenie tematów i liczby projektów).....	30
IV Harmonogram (zaplanowanie w czasie głównych etapów).....	37
V Struktura zarządzania (zaplanowanie struktury zarządzania Programem i jego częściami/projektami).....	42
VI Monitoring i ewaluacja (opracowanie systemu monitorowania realizacji programu, opracowanie planu ewaluacji poszczególnych etapów realizacji Programu).....	44
Załączniki.....	46

Wstęp

Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej jest dokumentem ułatwiającym aplikowanie o fundusze z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013, którego celem głównym jest *Wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej*. Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej opracowany został w odpowiedzi na możliwości, jakie pojawiają się w związku z wdrażaniem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki obejmującego całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego. Jest dokumentem, który ma zapewnić jak najlepsze wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych np. na walkę z bezrobociem czy wykluczeniem społecznym. Program ma umożliwić rozwiązanie podstawowych problemów społecznych występujących na terenie powiatu kartuskiego, zapewniając realizację celu strategicznego Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013: *Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*, za pomocą 2 celu horyzontalnego: *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej*.

Zasięg, skala i znaczenie występujących w powiecie problemów społecznych wymaga podejmowania zharmonizowanych działań oraz spójnych przedsięwzięć instytucji rynku pracy, oświaty, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej zakłada budowanie systemu rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o dialog i współpracę, które zapewnić mają maksymalną skuteczność działań podejmowanych w walce z wspomnianymi wcześniej problemami.

Program jest dokumentem obejmującym:

- opis obszarów znajdujących się w zakresie interwencji PO KL wraz z identyfikacją występujących w ich obrębie problemów
- określenie preferowanych kierunków rozwiązywania problemów oraz ograniczenia ich negatywnych skutków
- strukturę zarządzania Programem
- informację na temat monitoringu i ewaluacji poszczególnych etapów realizacji Programu.

Powiatowy Program na rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej stanowi podstawę do ubiegania się o środki finansowe z Europejskiego Funduszu Społecznego. Program ma zapewnić wzajemne uzupełnianie się przedsięwzięć podejmowanych m.in w zakresie zatrudnienia, edukacji, integracji społecznej i rozwoju zasobów ludzkich na terenach wiejskich, które w efekcie zapewnią osiągnięcie szeroko rozumianego rozwoju społecznego powiatu kartuskiego.

W ramach Powiatowego Programu na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej przewiduje się możliwość zawierania partnerstw, które umożliwią wspólne realizowanie projektów.

Program opracowany został przez Zespół Roboczy w skład, którego wchodzi przedstawiciele instytucji pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji, sektora pozarządowego oraz organizacji skupiających przedsiębiorców i pracodawców.

W skład zespołu roboczego wchodzi następujące osoby:

Marek Byczkowski	Kaszubski Uniwersytet Ludowy w Wieżycy
Gabriela Gołata	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach
Jan Mazur	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kartuzach
Gabriela Jóskowska	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Chmielnie
Barbara Kapica	Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach
Marian Wenta	Cech Rzemioł Różnych w Kartuzach
Dariusz Tryzna	Sejmik Gospodarczy Powiatu Kartuskiego
Jolanta Tera	Starostwo Powiatowe w Kartuzach
Mirosława Lehman	Urząd Gminy Kartuzy
Marian Kowalewski	Stowarzyszenie „Przyjazna Wieś Kaszubska”
Piotr Górecki	Kaszubska Fundacja Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Podaruj Trochę Słońca” w Starkowej Hucie
Ewelina Lila	Starostwo Powiatowe w Kartuzach

Ważnym elementem budowania programu były również rozmowy i konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk nie zaangażowanych bezpośrednio w pracę Zespołu Roboczego, których wiedza na temat obszarów objętych wsparciem Europejskiego Funduszu Społecznego w istotny sposób wzbogaciła jego treść.

Powiatowy Program na Rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej zgodny jest z dokumentami strategicznymi Powiatu Kartuskiego, wśród których znajdują się m.in:

- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Kartuskiego 2006-2015
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
- Strategia rozwoju edukacji ponadgimnazjalnej w powiecie kartuskim 2001-2012

- Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy.

W ramach projektu „Dialog i partnerstwo szansą na rozwój zasobów ludzkich w powiecie kartuskim – edycja II” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w dniach 23-24 listopada 2009 odbyły się warsztaty których celem było zaktualizowanie PPrRzZiSS. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele gmin, sektora edukacji, pomocy społecznej, rynku pracy i organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Kartuskiego.

Efektom pracy grupy było uaktualnienie celów programu oraz sposobów ich realizacji w kontekście 2 lat funkcjonowania PO KL i realizowanych w Powiecie Kartuskim projektów. Zaktualizowana została również Diagnoza i dane statystyczne zawarte w programie oraz baza projektów proponowanych do realizacji na terenie Powiatu Kartuskiego w najbliższym okresie. Przekonstruowano też Strukturę Zarządzania uwzględniając rolę Wydziału Strategii i Rozwoju Powiatu a także sposób monitorowania i ewaluacji programu.

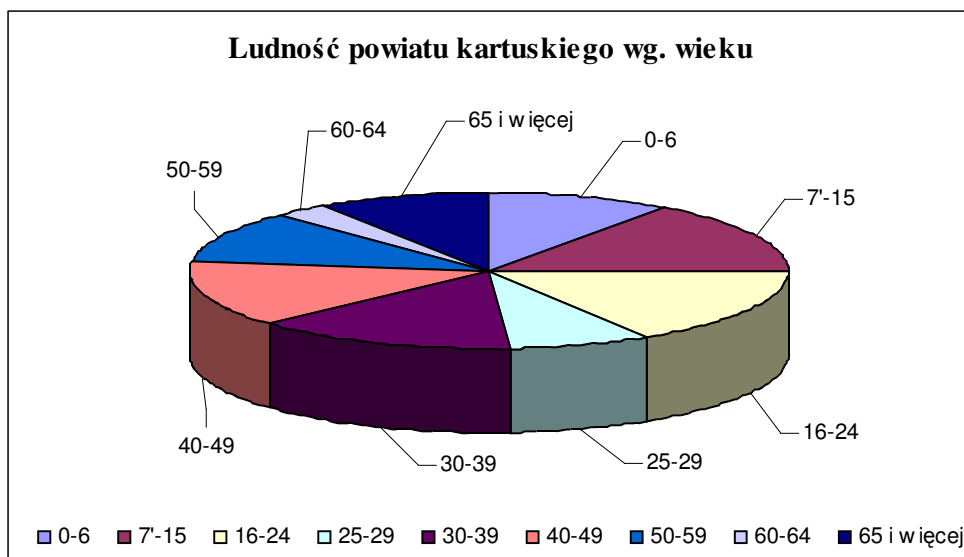
I. Diagnoza

Powiat Kartuski zamieszkiwany jest przez 114.083 osób (według stanu w dniu 31.12.2008) , w tym 57.069 kobiet i zajmuje obszar o łącznej powierzchni 112 tys. ha z czego około 30% to lasy i zadrzewienia, 58% użytki rolne, 5% wody powierzchniowe oraz 7% pozostałe tereny.

Ludność powiatu kartuskiego według wieku

wiek	0-6	7-15	16-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 i więcej	Ogółem
liczba ludności	10 878	16 257	17 467	8 561	15 229	15 190	11 703	2 974	10 301	108 560

Źródło: GUS, stan w dniu 31.12.2005

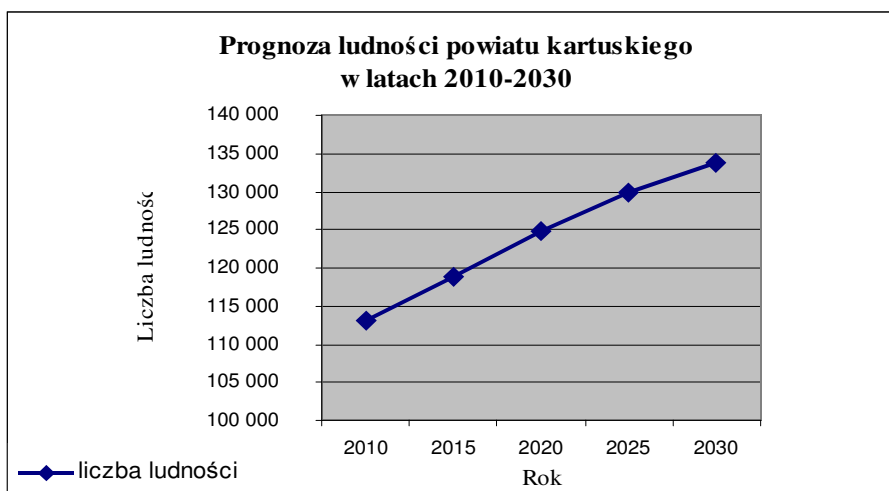

Powiat Kartuski jest obszarem o wzrastającej liczbie ludności. Liczba mieszkańców powiatu z roku na rok zwiększa się.

Prognoza ludność powiatu kartuskiego lata 2010-2030*

rok	2010	2015	2020	2025	2030
liczba ludności	113 000	118 900	124 800	130 000	133 700

Źródło: GUS, prognoza z dnia 31.12.2005

Powiat swoim zasięgiem obejmuje 2 gminy miejsko-wiejskie (gminy Kartuzy i Żukowo) oraz 6 gmin wiejskich (Chmielno, Przodkowo, Sierakowice, Somonino, Stężycza, Sulęczyno). Powiat w ostatnich latach zmienia swój profil gospodarczy z rolniczego na rolniczo-przemysłowy i turystyczny.

W obrębie powiatu kartuskiego oprócz Kaszubskiego Parku Krajobrazowego znajdują się liczne rezerwy przyrody, obszary chronione krajobrazu jak również zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Rynek pracy

W powiecie kartuskim wg stanu na dzień 31.12.2008 r zarejestrowanych było 2.349 osób bezrobotnych, stopa bezrobocia wynosi 6,8% i w stosunku do roku 2007 spadła o 29,5%. Na spadek bezrobocia wpłynęło kilka zjawisk m.in.

- wzrost gospodarczy
- tworzenie nowych miejsc pracy
- znaczna liczba osób bezrobotnych wyjeżdżających do pracy zagranicę
- brak gotowości do podjęcia legalnej pracy znacznej liczby osób bezrobotnych

W 2003 r. przełamany został trwający nieprzerwanie od 1997 r. proces wzrostu bezrobocia w powiecie kartuskim.

Stopa bezrobocia w powiecie kartuskim, województwie pomorskim, w Polsce w latach 2005-2008

stopa bezrobocia	31.12.2005	31.12.2006	31.12.2007	31.12.2008
w powiecie kartuskim	19,40%	14,50%	9,90%	6,80%
w woj. pomorskim	19,30%	15,50%	10,90%	8,40%
w Polsce	17,60%	14,90%	11,40%	9,50%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, Analiza Rynku Pracy powiatu kartuskiego w roku 2008

Pomimo niskiego bezrobocia w powiecie i w porównaniu do innych powiatów województwa pomorskiego dobrej sytuacji w tym zakresie, sytuacja osób bezrobotnych pozostających w rejestrze urzędu pracy stanowi jeden z ważnych problemów społecznych.

Bezrobocie w powiecie kartuskim charakteryzuje się (dane z dnia 31.12.2008r.) wysokim udziałem w łącznej liczbie bezrobotnych:

- ludzi młodych w wieku do 25 roku życia – 33,3%
- długotrwale bezrobotnych – 35,6%
- bezrobotnych kobiet – 62,6%
- bezrobotnych mieszkańców wsi – 84,0%
- bezrobotnych bez prawa do zasiłku – 77,8%

Na tle województwa (stopa bezrobocia na dzień 31.12.2008r – 8,4%) i kraju (9,5% na dzień 31.12.2008r.), powiat kartuski pod względem wysokości stopy bezrobocia wypada korzystnie. Niemniej, struktura bezrobocia (wymienione wyżej grupy osób bezrobotnych) wskazuje na konieczność stosowania instrumentów wsparcia w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Ważną cechą w ocenie szans na rynku pracy jest wykształcenie. Im wyższe wykształcenie i kwalifikacje tym wyższe szanse na znalezienie zatrudnienia. Osoby o wysokich kwalifikacjach zawodowych mają najniższy udział wśród zarejestrowanych bezrobotnych. W znacznie trudniejszej sytuacji są osoby o niskich kwalifikacjach lub bez kwalifikacji oraz posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe, gimnazjalne i poniżej gimnazjalnego. Prawie 30% osób bezrobotnych posiada wykształcenie poniżej gimnazjalnego, są to osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych umożliwiających ich powrót na rynek pracy. Znaczna jest też grupa posiadających nieodpowiednie, dla aktualnych potrzeb rynku, kwalifikacje zawodowe. Stąd ogromna potrzeba szkoleń kursów przekwalifikowujących dla znacznej grupy osób.

W związku z tym, że na terenie powiatu kartuskiego są tylko dwa małe miasteczka bezrobocie w powiecie to przede wszystkim bezrobocie wśród mieszkańców wsi. Ponad 83% ogółu zarejestrowanych to mieszkańcy wsi.

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią ludzie młodzi do 24 roku życia - ponad 31% bezrobotnych. Liczba bezrobotnych wraz z przesuwaniem się do wyższych grup wiekowych zmniejsza się.

Bezrobotni mieszkańcy powiatu kartuskiego w podziale na grupy wiekowe

wiek	do 24 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 i więcej lat
liczba bezrobotnych (udział %)	33,29	25,93	15,92	17,97	6,9

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy, Analiza Rynku Pracy Powiatu kartuskiego w roku 2008

Poważnym problemem jest bezrobocie wśród kobiet. W 2008 r. zarejestrowano ich więcej niż mężczyzn (odpowiednio 2.760 i 2.062 osoby). Kobiety stanowią 62,6% ogółu bezrobotnych.

Jedną z istotnych cech bezrobocia w powiecie kartuskim jest długotrwałość. Długotrwałe bezrobotny to osoba bezrobotna pozostająca w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. W końcu roku 2008 było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach 837 długotrwałe bezrobotnych, co stanowiło 35,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że jest to najtrudniejsza z cech bezrobocia w sensie możliwości zmian, gdyż aktywizacja osób długotrwałe bezrobotnych jest najtrudniejsza nie tylko ze względu na brak chęci i motywacji tych osób do zmian, ale również koszty aktywizacji.

Najliczniejszą grupą zawodową wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych byli robotnicy przemysłowi, rzemieślnicy oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy.

2008 rok charakteryzuje się przewagą odpływu bezrobotnych (z ewidencji wyłączono z różnych przyczyn 5.807 osób) nad napływem bezrobotnych (zarejestrowano 4.822 osoby). Spośród 4.822 osób zarejestrowanych, 3.438 osób (71,3%) zarejestrowało się po raz kolejny. Spośród 5.807 osób bezrobotnych wyłączonych z ewidencji, najwięcej tj. 2.096 osób (36,1%) wyłączono z powodu nie potwierdzenia gotowości do pracy. Z powodu podjęcia pracy wyłączono 2.044 osoby (35,2%), zaś z powodu dobrowolnej rezygnacji ze statusu osoby bezrobotnej 634 osoby (10,9%).

Napływ i odpływ bezrobotnych w roku 2008

	Wyszczególnienie	Ogółem	W tym:	
			mężczyźni	kobiety
I	Stan w dniu 31.12.2007 r.	3334	1082	2252
II	Zarejestrowani w okresie sprawozdawczym	4822	2062	2760
	- po raz pierwszy	1384	534	850
	- po raz kolejny (od 1990)	3438	1528	1910
III	Wyłączeni z ewidencji	5807	2266	3541
	w tym z tytułu:			
	- podjęcia pracy	2044	764	1280
	z tego:			
	- prac interwencyjnych	74	29	45
	- rozpoczęcia szkolenia	384	214	170
	- rozpoczęcia stażu	284	17	267
	- nie potwierdzenia gotowości do pracy	2096	997	1099
	- dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	634	124	510
	- nabycia praw emerytalnych lub rentowych	29	10	19
IV	Stan w dniu 31.12.2008 r. (I + II – III)	2349	878	1471

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach, Analiza Rynku Pracy Powiatu Kartuskiego w roku 2008r.

W 2008 roku pracę podjęły łącznie 2.044 osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kartuzach łącznie pozyskano 2737 zamkniętych ofert pracy. Najwięcej ofert zgłoszono w następujących zawodach:

- pracownik biurowy
- robotnik gospodarczy
- robotnik budowlany
- sprzedawca
- stolarz
- pracownik administracyjny
- kierowca samochodu ciężarowego
- magazynier
- monter / składacz okien
- nauczyciel języka obcego
- nauczyciel przedszkolny

5 lutego 2010 r. Rada Powiatu Kartuskiego przyjęła „Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2009 - 2013” dokument informujący, w jaki sposób polityka zatrudnienia w powiecie kartuskim odpowiada na wyzwania wynikające z priorytetów, celów i wytycznych szerszych dokumentów programowych.

Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach z roku na rok obejmuje coraz większą liczbę osób bezrobotnych różnymi formami aktywizacji zawodowej, ułatwiającymi powrót do zatrudnienia. Do najbardziej popularnych form aktywizacji zawodowej należą m.in.:

- szkolenia
- refundacja wyposażenia stanowiska pracy
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej
- prace interwencyjne
- staże
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy
- zatrudnienie wspierane
- prace społecznie użyteczne
- koszty studiów podyplomowych

Opracowania dokonano na podstawie *Analizy Rynku Pracy powiatu kartuskiego w roku 2008*,

publikacja dostępna na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach

Pomoc Społeczna

W powiecie kartuskim żyje ponad 13 000 osób niepełnosprawnych, w tym ponad 1 200 dzieci w wieku do 16 roku życia. Liczba ta systematycznie wzrasta. W powiecie, co 10 mieszkańców, jest osobą niepełnosprawną. Dominującymi przyczynami niepełnosprawności są choroby narządu ruchu, choroby psychiczne i choroby układu oddechowego. Najczęściej wnioski dotyczące ustalenia stopnia niepełnosprawności składano w celu uzyskania świadczeń z pomocy społecznej, odpowiedniego zatrudnienia, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz środki pomocnicze i ortopedyczne.

Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestniczeniu w życiu społecznym i zawodowym. Większość osób niepełnosprawnych mieszka na wsi, co istotnie wpływa na ograniczenie dostępu do szkoły, placówek medycznych, rehabilitacji.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w powiecie bardzo wymagające i trudne do realizacji wyzwanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Są to słaba motywacja do pracy, brak wiary we własne siły, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe, niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych, trudny rynek pracy. To główne przyczyny, ciągle wysokiej liczby niepełnosprawnych biernych zawodowo. Natężenie zjawiska niepełnosprawności nasila się wraz z wiekiem. Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się w swojej codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to:

- brak wczesnej diagnozy i leczenia
- brak dostępności do rehabilitacji
- brak motywacji i aktywności samych niepełnosprawnych
- ograniczona liczba miejsc pracy
- bariery architektoniczne, komunikacyjne i psychologiczne.

We współczesnym świecie, niepełnosprawność człowieka, uważana jest za istotny problem społeczny z uwagi na jego rozmiar. Niepełnosprawność jest też jedną z najczęstszych przyczyn trudnej sytuacji życiowej i korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Pomoc

na rzecz osób niepełnosprawnych, świadczona jest w formach pieniężnych, naturze, usługach i pomocy instytucjonalnej. Na terenie powiatu funkcjonują placówki zaspakajające potrzeby osób niepełnosprawnych takie jak ośrodki rewalidacyjno-edukacyjno-wychowawcze, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, mieszkania chronione.

Obok ludzi zdolnych do zaspokojenia wszystkich swoich potrzeb w każdym środowisku istnieją też ludzie, których nie stać na zaspokojenie nawet najbardziej elementarnych potrzeb. Ubóstwo jest czymś realnym i przybiera różne oblicza w postaci niskich dochodów, złego odżywiania, niskiego standardu mieszkań lub ich brak, braku opieki zdrowotnej. Ubóstwo jest najczęstszą przyczyną kwalifikującą do korzystania z pomocy społecznej. W powiecie kartuskim ponad 20% mieszkańców korzysta z pomocy społecznej (dane statystyczne GOPS). Z dokonanych analiz i przeprowadzonych wywiadów wynika, że niskiemu poziomowi wydatków towarzyszy relatywnie wysoki stopień niezaspokojonych potrzeb. Niedostatek materialny sprawia, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb kulturalnych, zdrowotnych i społecznych na poziomie uznanym za niezbędny. Z tego powodu narasta zagrożenie wchodzenia w proces stałego wykluczenia. W ostatnich latach następuje zarówno wzrost liczby osób dotkniętych ubóstwem, jak i głębokość tego ubóstwa.

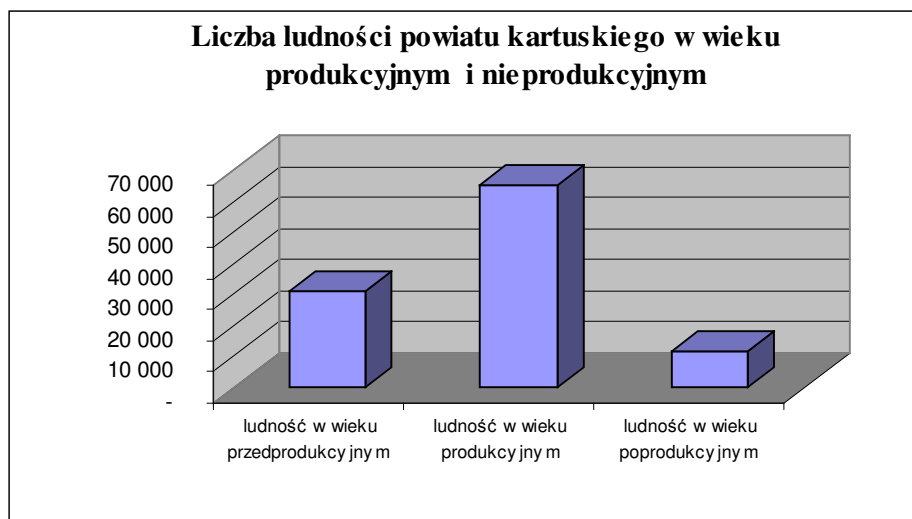
Szeroka sfera ubóstwa to efekt wysokiego bezrobocia szczególnie na wsi. Wskaźniki bezrobocia na obszarach wiejskich powiatu są znacznie wyższe niż w miastach. Na skutek pogłębiających się trudności na rynku pracy, zjawiskiem powszechnym na wsi jest utrzymywanie gospodarstw domowych z emerytur i rent. To właśnie one stają się jednym z niewielu stałych i pewnych dochodów rodzin. Niekorzystne zjawiska związane z ubóstwem to głównie dziedziczenie biedy oraz negatywnych wzorców, trudności w powrocie na rynek pracy, niskopłatna praca.

W powiecie kartuskim zamieszkuje ponad 11 000 osób w wieku poprodukcyjnym. Struktura ludności według wieku zmienia się pod wpływem trzech czynników liczby urodzeń, liczby zgonów i migracji.

Ludność powiatu kartuskiego w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

rok	ludność w wieku przedprodukcyjnym	ludność w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym
liczba ludności	31 184	65 567	11 809

Źródło: GUS, stan w dniu 31.12.2005

Prognozy demograficzne przewidują dalszy wzrost liczby osób po 65 roku życia. Malejący odsetek dzieci stał się jednym z czynników sprzyjających starzeniu demograficznemu ludności. Stałe wydłużanie przeciętnego trwania życia powoduje wzrost liczby osób osiągających sędziwy wiek tj. 80 lat i więcej.

W najbliższych latach wyzwaniem dla pomocy społecznej w powiecie będzie zabezpieczenie potrzeb osób w wieku starszym:

- stworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności
- likwidacja barier architektonicznych
- zapewnienie opieki specjalistycznej, w tym instytucjonalnej
- poszerzenie bazy rehabilitacyjnej
- rozwój usług socjalnych
- organizacja czasu wolnego
- prowadzenie aktywnych form wypoczynku, kultury, sportu, turystyki.

Stały wzrost liczby osób starszych w stosunku do ogółu mieszkańców jest procesem zauważalnym od kilku lat. Ludzie starsi objęci są systemem pomocy społecznej. W powiecie korzystają z wielu form wsparcia m.in. usług opiekuńczych, pobytów w domach pomocy i ośrodkach wsparcia dziennego.

Na terenie powiatu funkcjonują domy pomocy społecznej, dzienny dom pobytu, zakład opiekuńczo leczniczy, mimo to oferta wsparcia dla seniorów w powiecie jest

niewystarczająca. Konieczne wydaje się zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, do placówek wsparcia dziennego.

Liczba zewidencjonowanych bezdomnych w powiecie systematycznie wzrasta. Zjawisko bezdomności, mimo że stanowi niewielki procent osób nim dotkniętych ze względu na swoje konsekwencje i skutki społeczne winno znaleźć się w kręgu zainteresowań pomocy społecznej. Z przeprowadzonych badań wynika, że 60% badanych to bezdomni znajdujący się poza instytucją. Większe szanse na wyjście z bezdomności mają osoby, które problem ten dotknął niedawno. Pomocą społeczną najczęściej objęte są osoby przebywające w instytucjach. Osoby poza instytucją rzadko otrzymują pomoc. Przyczyn bezdomności należy upatrywać w sytuacji mieszkaniowej, niepełnosprawności, bezrobociu, braku środków utrzymania i przede wszystkim w alkoholizmie, który został wykazany jako główna przyczyna bycia osobą bezdomną. Najliczniejszą grupę wśród bezdomnych stanowią osoby w wieku 51-60 lat. Niepokojący jest fakt wchodzenia w bezdomność ludzi młodych i kobiet z dziećmi.

Wśród licznych problemów społecznych wymienić należy również problemy współczesnej rodziny takie jak brak bezpieczeństwa ekonomicznego, wynikającego z trudnej sytuacji na rynku pracy, niski poziom zarobków, niemożność utrzymania mieszkania, wysokie koszty edukacji dzieci. Niepokojące są również wzrost niedostosowania społecznego i utrzymujący się od kilku lat wysoki poziom przestępczości wśród dzieci i młodzieży. Zwiększający się udział nieletnich w dokonywanych przestępstwach świadczy o wzrastającej demoralizacji wśród tych osób. Przemoc fizyczna, kradzież, nadużywanie alkoholu, zażywanie narkotyków, niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodziców stają się coraz częstsze.

Bezpośrednim wskaźnikiem tej sytuacji jest wzrastająca liczba postanowień sądowych o umieszczeniu w placówkach resocjalizacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych.

Zauważalny jest również duży problem przemocy w rodzinie. Z danych Komendy Powiatowej Policji wprost wynika, że w ostatnich latach liczba interwencji dotyczących przemocy wzrosła.

Nie bez znaczenia dla kondycji rodziny pozostaje sytuacja materialna. Dochód rodziny uzależniony jest od liczby dzieci pozostających na utrzymaniu rodziców jak również obecności w rodzinie osoby niepełnosprawnej lub bezrobotnej. Konsekwencją złej sytuacji materialnej jest korzystanie z pomocy społecznej. Z danych statystycznych GOPS wynika, że 20% mieszkańców powiatu objętych jest systemem pomocy społecznej. Niepokojący jest także fakt kontynuowania przez dzieci negatywnej kariery swoich rodziców. Przeprowadzone badania w powiecie kartuskim wśród klientów GOPS-ów potwierdziły fakt dziedziczenia

i utrwalania się ubóstwa oraz uzależnienia się od pomocy społecznej. Trudna sytuacja materialna wymusza zmianę stylu życia, rezygnację z leczenia, edukacji. Zagrożeniem zdrowotnym wynikającym z trudności finansowych jest częsta rezygnacja z kontynuacji leczenia, zakupu leków. Rodzinę problemową cechuje nie tylko nawarstwienie się problemów, ale również brak kompetencji do ich rozwiązania.

Jednym z najbardziej rozpowszechnionych w powiecie uzależnień jest uzależnienie od alkoholu. Rozwój uzależnienia postępuje z różną szybkością, wpływa na to wiele indywidualnych i społecznych czynników ryzyka. Niepokojący jest fakt, że alkohol, pomimo dużej świadomości zagrożeń i ryzyka wynikającego z jego spożywania, jest bardzo popularną używką wśród nieletnich. W naszym społeczeństwie panuje przyzwolenie ze strony dorosłych na spożywanie alkoholu przez nieletnich. Brak zdecydowanej reakcji na takie sytuacje, powoduje, że znacznie obniża się wiek inicjacji alkoholowej. Najbardziej niekorzystne zjawiska nasilające znaczenie problemu to powszechne picie alkoholu na wycieczkach i dyskotekach, łatwy dostęp do jego kupna, brak motywacji do leczenia.

Kolejnym poważnym problemem jest narkomania. Zjawisko narkomani ma charakter procesu: postępuje, ewoluuje i odznacza się zróżnicowaną dynamiką. Problem narkomanii jest ściśle powiązany z ubóstwem, bezrobociem, prostytutką, przestępczością i bezdomnością. Mimo wielu niepokojących sygnałów brak jest pełnej diagnozy problemu w powiecie kartuskim z uwagi na rozproszenie danych. Na terenie powiatu nie ma oferty pomocy dla narkomanów. Terapia uzależnień narkotykowych obejmująca poradnictwo, motywowanie, leczenie farmakologiczne, rehabilitację i integrację społeczną prowadzona jest na terenie Trójmiasta. Rosnąca liczba osób uzależnionych i konsekwencje z tego wynikające wskazują na konieczność systematycznego badania problemu dla identyfikacji nowych trendów narkomanii. Udoskonalenie mechanizmów zbierania danych poprawia znajomość natury zagadnienia oraz ma znaczenie podstawowe dla długoterminowego rozwoju efektywnych działań.

Edukacja

W powiecie kartuskim działa 21 przedszkoli, 62 szkoły podstawowe, 26 gimnazjów oraz siedem publicznych zespołów szkół ponadgimnazjalnych i dwa specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.

Wychowanie przedszkolne w powiecie kartuskim

Gmina	liczba przed-szkoli	liczba dzieci	Liczba miejsc
Kartuzy	6	428	469
Żukowo	4	259	323
Chmielno	1	57	66
Przodkowo	1	33	32
Sierakowice	2	123	142
Somonino	2	102	70
Stężycza	4	124	133
Sulęczyno	1	127	132
Ogółem	21	1 253	1367
liczba dzieci w powiecie kartuskim w wieku 3-6 lat		6 222	

Źródło: GUS, stan w dniu 31.12.2005 r.

Szkoły dysponują bogatą ofertą edukacyjną zarówno w zakresie kształcenia zawodowego jak i ogólnokształcącego. Młodzież może dokonywać wyboru oferty edukacyjnej spośród publicznych 5 liceów ogólnokształcących, 6 techników, 5 liceów profilowanych, 6 szkół zawodowych i 1 szkoły policealnej; dorośli zaś mogą kształcić się w 3 liceach ogólnokształcących, 4 technicach lub 2 szkołach policealnych.

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat Kartuski zestawienie z lat 2008 i 2009

		Stan na dzień:		Różnica:
Szkoły prowadzone przez Powiat Kartuski		30.09.2008	30.09.2009	różnica
ZST Kartuzy	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2	513	508	-5
	I Liceum Profilowane	19	0	-19
	Technikum nr 1	259	276	17
	razem	791	784	-7
ZSO Kartuzy	I Liceum ogólnokształcące	820	822	2
	Uzupełniające dla dorosłych	194	183	-11

	Liceum ogólnokształcące dla Dorosłych	97	89	-8
	razem	1111	1094	-17
ZSZiO Kartuzy	Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 1	202	198	-4
	III Liceum Ogólnokształcące	237	266	29
	III Liceum Profilowane	23	0	-23
	Technikum nr 2	362	359	-3
	Technikum uzup. Dla Dorosłych	62	37	-25
	Szkoła Policealna dla Dorosłych	19	0	-19
	razem	905	860	-45
	ZSZiO Żukowo	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	310	312
Liceum ogólnokształcące		117	115	-2
Liceum profilowane		29	0	-29
Technikum		178	231	53
razem		634	658	24
ZSP Przdokowo	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	126	151	25
	Technikum	323	301	-22
	Uzupełniające Dla Dorosłych	70	0	-70
	razem	519	452	-67
ZSP Sierakowice	Liceum ogólnokształcące	113	154	41
	Liceum profilowane	53	26	-27
	Technikum	206	184	-22
	Uzupełniające Dla Dorosłych	70	66	-4
	razem	442	430	-12
ZSP Somonino	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	176	177	1
	Technikum	200	177	-23
	Uzupełniające Dla Dorosłych	119	90	-29
	razem	495	444	-51

Łącznie	4897	4722	-175
----------------	------	------	------

Źródło danych: Opracowania własne Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego – dotyczą placówek których Organem Prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Kartuzach.

Struktura kształcenia w szkołach, zainteresowanie ofertą edukacyjną oraz liczebność uczniów w poszczególnych typach szkół wskazują na tendencję zmierzającą do powrotu popularności kształcenia zawodowego. Pociąga to za sobą konieczność unowocześnienia zaplecza praktycznego kształcenia w zawodzie w stosunku do uczniów oraz budowania nowoczesnych programów i współpracy z pracodawcami w zakresie doksztalcania młodocianych pracowników.

Należy podkreślić, iż w zakresie edukacji na uwagę zasługuje szczególnie bogata oferta dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, które mogą korzystać nie tylko z propozycji 2 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, ale także z ofert 3 ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych.

W powiecie kartuskim aktywnie działają placówki wspomagające szkoły: Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Kartuzach oraz Powiatowy Ośrodek Doradztwa Doskonalenia Nauczycieli w Kartuzach. Oferta Powiatowego Ośrodka Doradztwa Doskonalenia Nauczycieli w Kartuzach, skierowana nie tylko do nauczycieli, pedagogów wychowawców, czyni z niego jedną z najprężniej działających placówek tego typu w regionie. Mimo dotychczasowej wieloletniej współpracy w zakresie edukacji dorosłych z Kaszubskim Uniwersytetem Ludowym w Wieżycy Powiat zauważa potrzebę rozbudowy i wzbogacenia oferty kształcenia ustawicznego dla dorosłych.

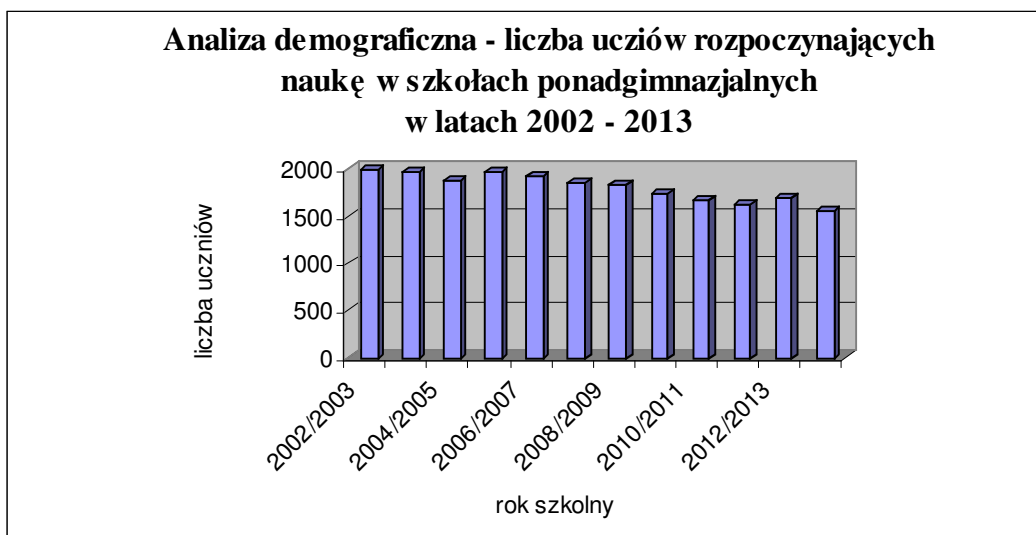
Baza lokalowa oraz wyposażenie placówek wymaga sukcesywnej modernizacji, a w zakresie bazy rekreacyjno sportowej rozbudowy o sale gimnastyczne i boiska szkolne. Dzięki dotychczasowym działaniom, finansowanym w dużym zakresie z funduszy unijnych, podniesiono standard substancji szkolnej. Finansowanie zewnętrzne pozostaje również nie bez znaczenia w zakresie pomocy materialnej skierowanej do uczniów. Programy pomocowe dla uczniów znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji finansowej są uzupełnieniem funkcjonującego w Powiecie Kartuskim motywacyjnego programu stypendialnego obejmującego Stypendium Starosty Kartuskiego przyznawanego studentom oraz Nagrodę Starosty Kartuskiego dla szczególnie uzdolnionych uczniów.

Odrębnym członem, uzupełniającym publiczną edukację dorosłych są m.in. szkoły niepubliczne dla osób pragnących podwyższyć swoje kwalifikacje ogólne i zawodowe. Szkoły te, jako że posiadają uprawnienia szkół publicznych, otrzymują dotacje z budżetu powiatu.

Zjawiskiem nie bez znaczenia dla rozwoju edukacji w powiecie kartuskim jest również prognozowana liczba uczniów rozpoczynających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych kolejnych latach. Zauważalny jest znaczący spadek liczby uczniów.

Liczba uczniów, mieszkańców powiatu kartuskiego, rozpoczynających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych w kolejnych latach

Rok szkolny	Rok urodzenia	Liczba uczniów rozpoczynających naukę w szkołach ponadgimnazjalnych
2002/2003	1986	1992
2003/2004	1987	1963
2004/2005	1988	1871
2005/2006	1989	1964
2006/2007	1990	1919
2007/2008	1991	1858
2008/2009	1992	1827
2009/2010	1993	1741
2010/2011	1994	1663
2011/2012	1995	1616
2012/2013	1996	1685
2013/2014	1997	1553

Przedsiębiorczość

Duże znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kartuskim ma lokalizacja terenów. Przedsiębiorczość rozwija się głównie na obszarach zlokalizowanych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych. Rozkład przestrzenny podmiotów gospodarczych jest nierównomierny. Produkcja i usługi rzemieślnicze rozwijają się wokół wsi wyposażonych w infrastrukturę techniczną. Podmioty gospodarcze to w większości średnie, małe i mikro przedsiębiorstwa. Duże znaczenie mają firmy rodzinne zajmujące się m.in. rzemiosłem, produkcją, usługami i handlem oraz przetwórstwem.

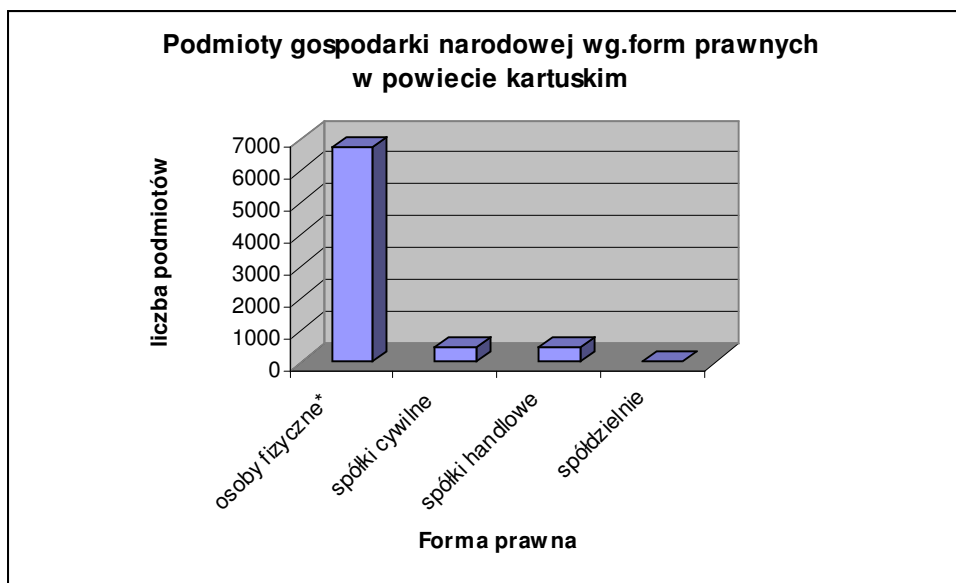
Na terenie powiatu kartuskiego według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. Zarejestrowanych było 285 podmiotów w sektorze publicznym (w tym 3 spółki handlowe) oraz 7.682 podmioty w sektorze prywatnym (bez fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych).

Podmioty gospodarki narodowej wg. wybranych form prawnych w powiecie kartuskim
wg. stanu na dzień 31 grudnia 2006
/sektor prywatny/

	osoby fizyczne*	spółki cywilne	spółki handlowe	spółdzielnie
liczba podmiotów	6725	450	478	29

Źródło: *Urząd Statystyczny w Gdańsku Opracowanie Sygnalne*

*bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwo rolne

Jednym z ważniejszych obszarów życia gospodarczego jest handel. Miejscowe sklepy stanowią znaczący kanał dystrybucji dla lokalnych producentów. Placówki handlowe to małe sklepy o bardzo rozdrobnionej strukturze. Znaczny udział we wszystkich punktach handlowych mają małe sklepy rodzinne. Jednym z głównych zagrożeń dla lokalnych handlowców jest dynamicznie rozwijający się zasięg sieci zagranicznych sieci handlowych. W powiecie kartuskim wyraźnie rozwinięty jest sektor budownictwa, usługi meblarskie, stolarki budowlanej, ślusarskie, transport i usługi naprawcze oraz przemysł drobiarski, przetwórstwo mięsa i przetwórstwo drzewne. Nie bez znaczenia pozostają również fermy drobiu i trzody chlewnej, a rolnictwo, mimo występowania słabych warunków glebowych, nadal jest dziedziną kluczową gospodarki.

Pracujący według wybranych sekcji w powiecie kartuskim

	przemysł	budownictwo	handel i naprawy	transport, gospodarka magazynowa i łączność	edukacja	ochrona zdrowia
liczba pracujących	5 750	915	1 970	538	2 362	992

w tym kobiety	2 227	102	832	171	1 921	852
---------------	-------	-----	-----	-----	-------	-----

Źródło: GUS, stan w dniu 31.12.2005

W ostatnich latach bardzo widoczny jest brak usług kowalskich, szewskich, krawieckich, które określane są jako tzw. „ginące zawody tradycyjne”.

Dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości ważnym czynnikiem jest położenie powiatu kartuskiego w centrum województwa, w bezpośrednim sąsiedztwie Trójmiasta, które jest doskonałym rynkiem zbytu zarówno dla produktów i usług lokalnych przedsiębiorców. Pomimo dużej przedsiębiorczości mieszkańców i występowania na terenie powiatu kartuskiego wieloletniej tradycji rzemiosła nie da się przewyciężyć pewnych trudności, na które napotykają prowadzący działalność. Wśród głównych zidentyfikowanych barier dla rozwoju przedsiębiorczości w powiecie kartuskim, oprócz złego stanu infrastruktury drogowej i technicznej, wymieniane są: utrudniony dostęp do informacji gospodarczej, niski poziom wykształcenia pracowników i odpływ wykształconej kadry do większych ośrodków miejskich, zbyt wolne wprowadzanie innowacji oraz ograniczone możliwości inwestowania ze względu na dysponowanie niewystarczającym kapitałem. Barierą dla tworzenia nowych miejsc pracy są zaś: trudności biurokratyczne, wysokie koszty zakładania działalności gospodarczej, skomplikowany system podatkowy, znaczne obciążenia podatkowe i parapodatkowe.

Wyraźnie widoczna jest potrzeba konsekwentnej promocji powiatu jako doskonałego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.

Na terenie Powiatu Kartuskiego działa kilka instytucji wspierających przedsiębiorców:

- **Wojewódzkie Zrzeszenie Handlu i Usług Biuro Rejonowe w Kartuzach** skupiające w swojej organizacji głównie kupców, gastronomików i usługodawców tworzących małe i średnie przedsiębiorstwa handlowe, gastronomiczne i usługowe. Wśród członków znajdują się także wyspecjalizowane zakłady usług technicznych, firmy handlowe zatrudniające po kilkadziesiąt osób oraz podmioty świadczące usługi turystyczne. Wojewódzkie Zrzeszenie Handlu i Usług kreuje politykę handlową wśród właścicieli małych i średnich przedsiębiorstw, która ma umożliwić dalszy ich rozwój oraz wyrównanie szans pod względem m.in. ekonomicznym i organizacyjnym. Organizacja ta współpracuje z otoczeniem gospodarczym, samorządami, instytucjami rządowymi i pozarządowymi, wspiera przedsiębiorczość oraz prowadzi działania skierowane bezpośrednio do podmiotów gospodarczych (szkolenia, doradztwo, promocję i reklamę itp.).

- **Sejmik Gospodarczy Powiatu Kartuskiego** angażujący się m.in. w zadania gmin i powiatu w zakresie rozwoju gospodarczego, inicjujący działania lokalnego środowiska MŚP. Sejmik podejmuje inicjatywy na rzecz kształtowania właściwej rangi i znaczenia środowisk gospodarczych w powiecie. Wspiera przedsiębiorców – lokalnych kupców, rzemieślników, grupy producentów. Wpływa na budowanie i zacieśnianie pozytywnych relacji pomiędzy samorządem terytorialnym i samorządem gospodarczym. Jest organizacją pobudzającą środowisko gospodarcze do aktywnego włączania się w życie społeczne, w rozwiązywanie lokalnych problemów itp.
- **Centrum Wspierania Biznesu w Kartuzach** jest organizacją pozarządową działającą na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, realizującą liczne projekty i programy adresowane m.in. do osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz prowadzących małe i średnie przedsiębiorstwa. Działalność Centrum obejmuje przede wszystkim świadczenie specjalistycznych usług informacyjnych, doradczych oraz szkoleniowych.
- **Cech Rzemiosł Różnych w Kartuzach**, który jest organizacją zrzeszającą rzemieślników wspomaga swoich członków w zakresie spraw organizacyjnych, prawnych i podatkowych. W zakresie działań podejmowanych przez Cech jest również współpraca ze szkołami oraz ich organami prowadzącymi dotycząca kształcenia zawodowego uczniów. Do zadań bieżących Cechu należą także prowadzenie doradztwa skierowanego do rzemieślników i młodocianych pracowników z zakresu rozwiązań prawnych związanych ze szkoleniem.

Wykaz członków Cechu Rzemiosł Różnych w Kartuzach

Gmina /Branża	drzewna	motoryzacyjna	budowlana	metalowa	spożywcza	odzieżowa	inne nieprzemysł.
Kartuzy	22	18	25	2	7	3	12
Chmielno	2		6				1
Przodkowo	4	2	5				
Sierakowice	18	10	20	2	6	1	2
Stężycza	7	2	5	1			

Somonino	4	2	3		3		1
Sulęcyno	3	1			1		
Żukowo	11	12	5	2	2		4
Ogółem	71	47	69	7	19	4	20

Źródło: Opracowanie Cechu Rzemiosł Różnych w Kartuzach

Obszary Wiejskie i Rolnictwo

W związku z tym, iż obszary wiejskie stanowią 99 % powierzchni powiatu kartuskiego problemy dotyczące wsi mają kluczowe znaczenie dla jego rozwoju. W wielu miejscach widoczne są wysokie zatrudnienie w rolnictwie, ograniczona liczba miejsc pracy poza rolnictwem, trudności w dostępie do infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej. W ostatnich latach bardzo zauważalny jest wzrost świadomości mieszkańców wsi na temat potrzeby przeorientowania niektórych obszarów terenu powiatu z rolniczych na nierolnicze i ograniczenia udziału działalności rolniczej. Wciąż konieczne jest przeprowadzanie wielu działań przygotowujących świadomość społeczną do kierunków zmian. Mimo widocznej zmiany profilu działalności wielu gospodarstw rolnych, między innymi na wypoczynkowo-turystyczne, znaczna część ludności z obszarów wiejskich wciąż zajmuje się rolnictwem. Niemalą liczbą gospodarstw rolnych to małe i średnie. Tylko niewielka liczba z nich to gospodarstwa nowoczesne, dostosowane do konkurencyjnych warunków. Grunty rolne w obrębie powiatu kartuskiego kwalifikują się do obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Ze względu na niską jakość gleb i krótki okres wegetacyjny zasadnym wydaje się rozwój hodowli zwierząt i zalesianie gleb słabszych klas. Ważnym czynnikiem sprzyjającym wprowadzaniu szeroko rozumianych zmian na wsi, nie tylko związanych bezpośrednio z profilem działalności, jest korzystna struktura wieku właścicieli gospodarstw rolnych. Znaczącym problemem zaś jest niski poziom ich wykształcenia. Większość z osób prowadzących gospodarstwa rolne nie posiada żadnego przygotowania rolniczego, a około 30% jedynie szkołę podstawową. Struktura bezrobotnych na wsi ze względu na wykształcenie jest wysoce niekorzystna.

Według danych Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Kartuzach na terenie powiatu kartuskiego funkcjonuje ponad 5.000 gospodarstw rolnych, o łącznej powierzchni powyżej 1 ha, korzystających z płatności bezpośrednich. Znaczna część z nich to gospodarstwa, których powierzchnia nie przekracza 10 hektarów. Wśród najpopularniejszych typów upraw występują truskawki, ziemniaki, zboża oraz rośliny pastewne, natomiast w przypadku hodowli zwierząt: bydło, trzoda chlewna, drób. Według

danych biura powiatowego ARiMR w powiecie kartuskim była jest 21.500 szt., trzody 87.000 szt., owiec 1.300 szt i 50 szt. kóz.

Pomoc udzielana w ramach działań Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Schemat pomocowy	Liczba beneficjentów	Kwota wypłaconych środków (mln. zł)
płatności bezpośrednie	5.009	22 / rocznie
ONW – z tytułu prowadzenia działalności rolniczej na terenach o niekorzystnych warunkach gospodarowania	4.300	9,5 / rocznie
<i>Liczba pozytywnie rozpatrzonych wniosków:</i>		
dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE	658	14,4
wspieranie gospodarstw niskotowarowych (tj. o określonych parametrach m.in. o rocznej dochodowości nie przekraczającej 20.000 zł)	790	3,9
programy rolnośrodowiskowe	292	2,3
renty strukturalne	96	0,15
programy zalesieniowe	5	0,02

*Źródło: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Biuro Powiatowe w Kartuzach
Dane z IV.2007 r.*

Ze względu na niekorzystne warunki gospodarowania z roku na rok wzrasta liczba gospodarstw rolnych posiadających dodatkowe źródła dochodu związane m.in. z agroturystyką, przetwarzaniem wyprodukowanej żywności oraz produkcją żywności ekologicznej. Zauważalny w ostatnich latach jest również wzrost zakresu działalności handlowej, usługowej, rzemieślniczej przy wykorzystaniu zasobów gospodarstw. Systematycznie w ostatnich latach wzrasta liczba gospodarstw świadczących usługi agroturystyczne. Sprzyja to pojawianiu się nowych możliwości pracy, wykorzystania posiadanych zasobów mieszkaniowych, zagospodarowania produkowanej żywności. Znacznie wzrastają z tego tytułu dochody w regionach wykorzystujących atrakcyjność położenia. Duża część obszarów wiejskich to tereny cenne przyrodniczo i podlegające ochronie. Położenie geograficzne, walory krajobrazowe i przyrodnicze (duża lesistość, zróżnicowana rzeźba terenu, duża liczba jezior) sprzyjają rozwojowi turystyki i wypoczynku. Obszary wiejskie są miejscem weekendowego i popołudniowego wypoczynku, z atrakcyjnym cenowo zapleczem noclegowym dla mieszkańców Trójmiasta. Nie bez znaczenia dla wzrostu popularności obszarów wiejskich w powiecie kartuskim jest unikatowe połączenie walorów przyrodniczych z wartościami kulturowymi. W ostatnich latach bardzo widoczne są działania na rzecz podnoszenia poziomu kultury, infrastruktury otoczenia, atrakcyjności zagród

i zabudowań oraz małej architektury na terenach wiejskich. Jednak ze względu na dużą sezonowości turystyki należy szukać i rozwijać również inne branże wchłonięcia osób odchodzących z rolnictwa.

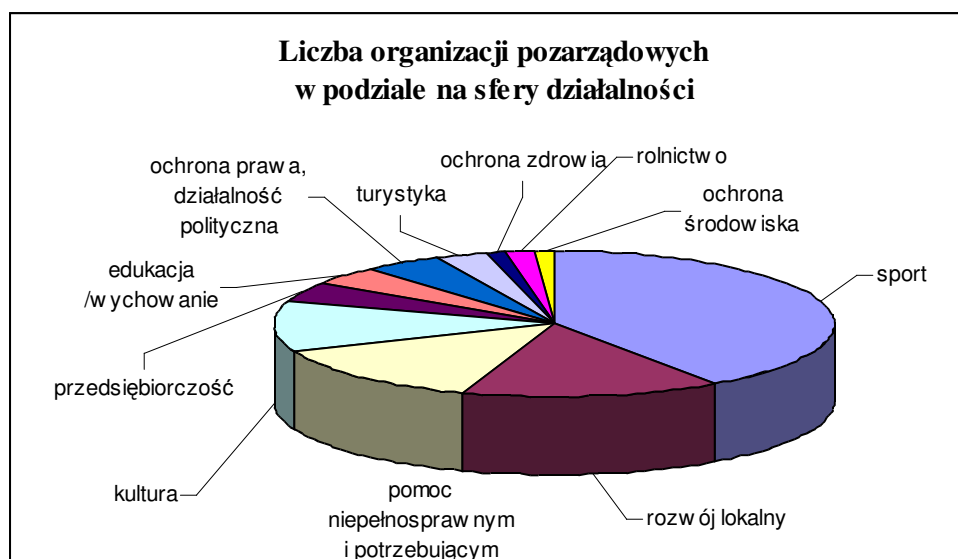
Sektor pozarządowy

W powiecie kartuskim coraz bardziej zaznacza się działalność organizacji pozarządowych. Szacuje się, że zarejestrowanych jest około 200 organizacji posiadających osobowość prawną i 20 stowarzyszeń zwykłych będących podmiotami, które tej osobowości nie posiadają. Aktywność organizacji z roku na rok wzrasta, a to za sprawą mnogości programów do nich skierowanych i możliwości ich finansowania. Przyczyną tego może być także wzrost świadomości mieszkańców o możliwości działania w różnych sferach życia publicznego z korzyścią dla małych społeczności lokalnych, osób potrzebujących czy w innym „pożytecznym” celu. Ponadto liczne i namacalne przykłady wartościowej działalności sektora pozarządowego skłania innych do działania.

Jako przykład ciągłego wzrostu aktywizacji organizacji należy podać konkursy ofert na realizację zadań publicznych. Samorząd powiatu kartuskiego od 2004 roku ogłasza konkursy skierowane do organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego. W 2004 roku 33 organizacje złożyły 59 ofert na wykonanie zadań publicznych powiatu kartuskiego, w 2007 roku liczba ta wzrosła do 42 organizacji i 69 ofert, a w 2010 roku już 61 organizacji wnioskowało o realizację 112 zadań.

Najwięcej organizacji działa w powiecie zakresie kultury fizycznej i sportu, rozwoju lokalnych społeczności i pomocy osobom niepełnosprawnym oraz będącym w trudnej sytuacji życiowej. Znikoma część sektora pozarządowego skupia się na ochronie środowiska i zdrowia, a także na rozwoju turystyki i krajoznawstwa.

Należy także podkreślić fakt powołania w 2007 roku Rady Organizacji Pozarządowych Powiatu Kartuskiego. To zespół przedstawicieli organizacji pozarządowych reprezentujący interesy trzeciego sektora w powiecie. Zadaniem Rady jest współpraca z administracją publiczną oraz innymi partnerami życia społecznego. Rada opiniuje projekty uchwał dotyczące sektora pozarządowego, podejmuje działania na rzecz integracji sektora i inicjuje nowe przedsięwzięcia. Pierwszym i szczególnie ważnym działaniem Rady było zorganizowanie w 2008 roku I Targów Organizacji Pozarządowych, które miały nie tylko zintegrować sektor pozarządowy, ale jako przedsięwzięcie plenerowe zapoznać mieszkańców z wachlarzem działalności organizacji społecznych w powiecie kartuskim.

II Cele

1. Wzmocnienie potencjału ludzkiego w zakresie aktywności, mobilności zawodowej i społecznej oraz promocja przedsiębiorczości i kreatywności poprzez likwidację barier i stwarzanie równych szans

- 1) Podwyższenie aktywności i mobilności zawodowej mieszkańców powiatu
- 2) Propagowanie samozatrudnienia i promocja przedsiębiorczych postaw na rzecz zatrudnienia poprzez specjalistyczne kursy i szkolenia.
- 3) Wsparcie organizacyjne i kadrowe instytucji rynku pracy i pomocy społecznej

- 4) Stwarzanie równych szans do podjęcia zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy
- 5) Podwyższenie statusu zawodowego i społecznego osób zagrożonych wykluczeniem, wykluczonych, dyskryminowanych
- 6) Tworzenie warunków do integracji ze społeczeństwem osób z grup szczególnego ryzyka
- 7) Stworzenie systemu wsparcia dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą.
- 8) Zintegrowany z potrzebami rynku pracy system szkoleń specjalistycznych i zawodowych

2. Zapewnienie równego dostępu do edukacji, a także podnoszenie wykształcenia, poziomu wiedzy i kompetencji oraz nabywanie i doskonalenie umiejętności przez całe życie

- 1) Upowszechnienie, zwiększenie znaczenia oraz wyrównanie dostępu do edukacji przedszkolnej i podniesienie jej jakości
- 2) Wsparcie osób znajdujących się poza systemem edukacji
- 3) Wsparcie materialne uczniów
- 4) Uatrakcyjnienie oferty i jakości w zakresie kształcenia zawodowego i ustawicznego ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia praktycznego
- 5) Podwyższenie kwalifikacji kadr instytucji systemu oświaty, poprzez doskonalenie warsztatu nauczyciela
- 6) Zintegrowany z potrzebami rynku pracy system nauczania zawodowego

3. Rozwijanie kwalifikacji i umiejętności kadr oraz współpracy instytucji naukowych i badawczych z przedsiębiorcami w celu rozwoju gospodarczego powiatu

- 1) Dostosowanie kwalifikacji i umiejętności pracowników do potrzeb rynku pracy
- 2) Zwiększenie kompetencji kadr przedsiębiorstw
- 3) Zwiększenie transferu wiedzy i powiązań między instytucjami naukowo-badawczymi a przedsiębiorstwami
- 4) Zwiększenie aktywności przedsiębiorstw w zakresie wykorzystywania wiedzy

i badań naukowych

- 5) Zwiększenie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw

4. Pobudzanie aktywności mieszkańców w celu samoorganizacji i podejmowania inicjatyw na rzecz rozwoju środowiska lokalnego

- 1) Zwiększenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich poprzez podejmowanie wspólnych inicjatyw na rzecz małych społeczności lokalnych.

Wskaźniki:

1. Rynek Pracy

- 1) wskaźnik zatrudnienia
- 2) stopa bezrobocia
- 3) liczba bezrobotnych podejmujących zatrudnienie (w tym z grup szczególnego ryzyka)
- 4) liczba doradców zawodowych
- 5) liczba osób objętych projektami na rzecz zatrudnienia
- 6) liczba korzystających z poradnictwa zawodowego, warsztatów aktywnego poszukiwania pracy

2. Pomoc społeczna

- 1) wskaźnik mieszkańców powiatu korzystających z usług podmiotów realizujących działania w zakresie pomocy społecznej
- 2) liczba podmiotów realizujących działania z zakresu pomocy społecznej, w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej
- 3) liczba pracowników socjalnych w podmiotach realizujących działania z zakresu pomocy społecznej
- 4) liczba osób objętych projektami na rzecz spójności społecznej
- 5) liczba podmiotów aktywizujących osoby zaburzone psychicznie
- 6) liczba niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie na chronionym lub otwartym rynku pracy
- 7) liczba niepełnosprawnych korzystających z instytucji wsparcia i rehabilitacji społecznej
- 8) liczba dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych
- 9) liczba pracowników podmiotów realizujących działania z zakresu pomocy społecznej biorących udział w szkoleniach, kursach, studiach

3. Edukacja

- 1) współczynnik skolaryzacji
- 2) liczba osób nierealizujących obowiązku nauki
- 3) poziom różnorodności ofert edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych
- 4) liczba osób uczących się języka kaszubskiego
- 5) wyniki testów kompetencyjnych, matur, egzaminów zawodowych
- 6) liczba uczniów w oddziałach szkół średnich z przedmiotami rozszerzonymi matematyczno-przyrodniczymi
- 7) udział dzieci objętych edukacją przedszkolną (wieś, miasto)
- 8) udział dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych (wieś, miasto)
- 9) liczba osób korzystających z oferty edukacyjnej dla dorosłych (wieś, miasto) w szkołach i placówkach oświatowych działających na terenie powiatu kartuskiego
- 10) liczba przedsiębiorców zaangażowanych w przygotowanie i realizację programów dydaktycznych w szkołach
- 11) liczba osób, które potwierdziły zdobycie kwalifikacji zawodowych
- 12) liczba nauczycieli biorących udział w szkoleniach, kursach, studiach
- 13) liczba nauczycieli zaangażowanych w realizację międzynarodowych projektów na rzecz podnoszenia kwalifikacji
- 14) liczba uczniów otrzymujących stypendia

4. Gospodarka

- 1) liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (mikro, małe, średnie, duże przedsiębiorstwa)
- 2) liczba osób rozpoczynających prowadzenie własnej działalności gospodarczej
- 3) liczba pracowników przedsiębiorstw biorących udział w szkoleniach, kursach
- 4) liczba pracowników przedsiębiorstw objętych projektami na rzecz rozwoju przedsiębiorstw w regionie
- 5) liczba MŚP korzystających z doradztwa w ramach realizowanych projektów
- 6) liczba pracowników przedsiębiorstw odbywających staże/szkolenia w jednostkach naukowych

5. Obszary wiejskie

- 1) liczba projektów wspierających inicjatywy na rzecz rozwoju obszarów wiejskich

III. Sposób wdrożenia

1. Rynek Pracy

Projekty systemowe - realizuje Powiatowy Urząd Pracy, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz zgodnie z Powiatowym Programem Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy:

- 1) zwiększenie wśród osób bezrobotnych umiejętności aktywnego poszukiwania pracy (doradztwo zawodowe, zajęcia aktywizacyjne w Klubie Pracy)
- 2) zwiększenie zatrudnienia wśród młodych ludzi poprzez szkolenia, staże i dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej
- 3) ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia poprzez doradztwo, szkolenia, subsydiowane zatrudnienie
- 4) zdobywanie przez osoby bezrobotne kwalifikacji i nowych umiejętności, zgodnie z potrzebami rynku pracy
- 5) promocja samozatrudnienia poprzez organizowanie spotkań, wydawanie ulotek i poradników, w celu zwiększenia świadomości o możliwościach, jakie daje samozatrudnienie
- 6) wsparcie osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą poprzez system szkoleń, warsztatów, doradztwa oraz dotacji
- 7) wspieranie lokalnych firm w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy przy wykorzystaniu instrumentów rynku pracy
- 8) świadczenie usług poradnictwa i doradztwa zawodowego dla osób z grup szczególnego ryzyka, w celu zdiagnozowania przyczyn trudności podjęcia zatrudnienia
- 9) wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie podejmowania przez nich zatrudnienia

Projekty konkursowe - wyłącznie dla Powiatowych Urzędów Pracy:

- 1) upowszechnianie poradnictwa zawodowego w powiecie
- 2) podnoszenie kwalifikacji i umiejętności kadr PUP
- 3) badania i analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy

Projekty konkursowe – wszystkie podmioty:

- 1) podnoszenie wiedzy ludności w zakresie aktywnego poszukiwania pracy i szybkiego reagowania na potrzeby rynku pracy
- 2) ułatwienie dostępu do informacji o możliwościach znalezienia zatrudnienia poza terenem powiatu
- 3) promocja różnych form pracy, w tym alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz wolontariatu
- 4) podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr poprzez system szkoleń
- 5) warsztaty aktywnego poszukiwania pracy
- 6) wspieranie inicjatyw na rzecz zwiększania aktywności zawodowej oraz mobilności

geograficznej

- 7) subsydiowane zatrudnienie, ze szczególnym uwzględnieniem sektora MSP oraz trzeciego sektora
- 8) opracowywanie i rozpowszechnianie informacji o możliwościach zatrudnienia i szkolenia w powiecie i regionie
- 9) opracowywanie i realizacja projektów na rzecz wyrównywania szans na rynku pracy
- 10) usługi doradcze, kursy, warsztaty dla osób odchodzących z rolnictwa
- 11) zapobieganie wczesnemu wycofywaniu się mieszkańców powiatu z rynku pracy - szkolenia prowadzące do zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji
- 12) szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr publicznych służb zatrudnienia
- 13) rozwój dialogu i partnerstwa na rzecz rozwoju zasobów ludzkich w powiecie i regionie
- 14) doradztwo w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej lub spółki
- 15) kampanie promocyjno-informacyjne na rzecz promowania idei przedsiębiorczości i samozatrudnienia
- 16) prowadzenie, upowszechnianie i publikowanie badań i analiz rynku pracy oraz z zakresu integracji i polityki społecznej

2. Pomoc społeczna

Projekty systemowe realizowane przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej:

- 1) rozwój aktywnych form integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem poprzez kontrakty socjalne i programy indywidualne
- 2) zwiększenie szans zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem poprzez podejmowanie prac społecznie użytecznych, tworzenie spółdzielni socjalnych i zatrudnienie socjalne w ramach centrów integracji społecznej
- 3) zdobywanie nowych umiejętności i kwalifikacji umożliwiających powrót na otwarty rynek pracy poprzez szkolenia, kursy, staże, warsztaty, przygotowanie zawodowe
- 4) wsparcie psychologiczne, psychospołeczne i zawodowe mające na celu zwiększenie integracji społecznej i zawodowej osób z grup szczególnego ryzyka
- 5) rozwijanie kompetencji i umiejętności społecznych niezbędnych w poszukiwaniu zatrudnienia
- 6) rozwój wsparcia indywidualnego i środowiskowego
- 7) podnoszenie umiejętności i kwalifikacji kadr pomocy społecznej
- 8) wzmocnienie kadrowe służb pomocy społecznej w celu rozwoju pracy socjalnej w środowisku

Projekty systemowe realizowane przez Centrum Pomocy Rodzinie:

- 1) upowszechnienie aktywnych form integracji społecznej i zawodowej wśród wychowanków i uchodźców opuszczających zastępcze formy opieki
- 2) rozwój zatrudnienia tymczasowego poprzez prace społecznie użyteczne oraz rozwój spółdzielni socjalnych
- 3) podejmowanie intensywnych działań wspierających zatrudnienie socjalne, staże, przygotowanie zawodowe
- 4) rozwijanie umiejętności i kompetencji poprzez zajęcia aktywnego poszukiwania pracy, poradnictwo psychologiczne i zawodowe
- 5) wdrażanie nowych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego służących integracji zawodowej i społecznej w szczególności poprzez rozwój warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej
- 6) uzupełnienie wykształcenia i kwalifikacji kadr instytucji pomocowych
- 7) szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej

Projekty konkursowe– wszystkie podmioty:

- 1) wspieranie sektora ekonomii społecznej w tym: zakładów aktywności społecznej, centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej
- 2) wzmocnienie zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej i w organizacjach pozarządowych
- 3) przeciwdziałanie negatywnym skutkom wykluczenia społecznego poprzez rozwój alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia
- 4) prowadzenie szerokiego poradnictwa psychologicznego, psychospołecznego i zawodowego
- 5) intensyfikacja działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy dla osób należących do grup szczególnego ryzyka
- 6) podejmowanie działań służących wzrostowi mobilności osób przewyżających indywidualne bariery w powrocie na rynek pracy
- 7) wzmocnienie umiejętności i kompetencji ułatwiających poszukiwanie i utrzymanie zatrudnienia
- 8) podejmowanie działań mających na celu tworzenie i wzmocnienie instytucji aktywizujących osoby z zaburzeniami psychicznymi w szczególności środowiskowych domów samopomocy
- 9) wsparcie dla tworzenia i rozwoju pozaszkolnych form integracji społecznej
- 10) rozwój wolontariatu w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych

wykluczeniem

- 11) podejmowanie przedsięwzięć na rzecz wsparcia grup samopomocy i integracji społecznej
- 12) budowanie sprawnego i skutecznego, prozatrudnieniowego partnerstwa na rzecz rozwoju zasobów ludzkich w powiecie
- 13) podnoszenie wiedzy i umiejętności osób zatrudnionych w instytucjach pomocy społecznej i integracji społecznej
- 14) zapobieganie społecznemu wykluczeniu poprzez prowadzenie różnorodnych form wsparcia indywidualnego i środowiskowego
- 15) kampanie promocyjne na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wyrównywania szans w środowisku społecznym i zawodowym
- 16) prowadzenie, upowszechnianie i publikowanie badań i analiz z zakresu integracji i polityki społecznej
- 17) wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

3. Edukacja

Projekty konkursowe– wszystkie podmioty:

- 1) działania na rzecz ułatwienia dostępu do kształcenia ustawicznego w celu zaspokojenia potrzeb małych i średnich firm
- 2) rozwój innowacyjnych form kształcenia ustawicznego, w tym kształcenia na odległość
- 3) dostosowanie ofert kształcenia ustawicznego do lokalnego rynku pracy
- 4) podwyższanie jakości oferty edukacyjnej
- 5) wspieranie rozwoju kadr pod potrzeby turystyki
- 6) uzupełnianie i podwyższanie kwalifikacji wśród osób zajmujących się agroturystyką
- 7) dostosowanie ofert kształcenia zawodowego młodzieży do wymogów lokalnego i regionalnego rynku pracy
- 8) działania na rzecz wysokiego poziomu wykształcenia w powiecie, w tym zawodowego
- 9) doradztwo zawodowe w szkołach
- 10) zwiększenie zaangażowania przedsiębiorców w realizację praktycznych form nauczania
- 11) unowocześnienie warsztatów szkolnych i pracowni zawodowych pod kątem rozwoju zawodów i doskonalenia kwalifikacji w zawodach już nauczanych
- 12) kursy, studia, szkolenia doskonalące nauczycieli i pracowników administracji oświatowej, w tym w zakresie metod pracy z dorosłymi
- 13) programy potwierdzania kwalifikacji ogólnych i zawodowych zdobytych w sposób formalny i pozaformalny

- 14) wprowadzenie systemu motywującego do dalszej nauki i podejmowania studiów
- 15) kampanie informacyjne o korzyściach płynących z podwyższania i uzupełniania wykształcenia oraz zdobywania kwalifikacji
- 16) usługi doradcze w zakresie wyboru ścieżki kształcenia
- 17) prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz z zakresu kompleksowej identyfikacji potrzeb edukacyjnych
- 18) promowanie kształcenia przez całe życie
- 19) zwiększenie oferty kształcenia dla osób dorosłych, w tym zwiększenie oferty i zasięgu działania Uniwersytetu Trzeciego Wieku
- 21) rozpowszechnienie edukacji przedszkolnej
- 22) kampanie informacyjne na rzecz upowszechnienia edukacji przedszkolnej
- 24) wsparcie istniejących ośrodków wychowania przedszkolnego
- 24) tworzenie ośrodków wychowania przedszkolnego, w tym realizujących alternatywne formy wychowania przedszkolnego
- 25) działania na rzecz niwelowania różnic w jakości kształcenia pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi

4. Przedsiębiorczość

Projekty konkursowe – wszystkie podmioty:

- 1) opracowywanie i rozpowszechnianie informacji o korzyściach wynikających z procesów zmian w modernizowanych przedsiębiorstwach
- 2) doradztwo w zakresie wyboru nowego zawodu oraz zmiany ścieżki zawodowej
- 3) szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla pracowników oraz kadr zarządzających przedsiębiorstw
- 4) usługi doradcze dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw m.in. w zakresie ekonomii, finansów, rachunkowości
- 5) wspieranie nabywania nowych, uzupełniania i podwyższania kwalifikacji i umiejętności osób pracujących
- 6) szkolenia przekwalifikowujące
- 7) wspieranie inicjatyw na rzecz zwiększania aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw
- 8) promocja różnych form współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi i badawczymi
- 9) szkolenia dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych
- 10) doradztwo i szkolenia w zakresie prowadzenia określonych typów działalności gospodarczych
- 11) wspieranie inicjatyw przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy
- 12) budowanie warunków sprzyjających wprowadzaniu zmian technologicznych

- i organizacyjnych w przedsiębiorstwach
- 13) rozpowszechnianie informacji o możliwościach pozyskania środków finansowych na rozwój działalności
  - 14) wprowadzanie zachęt do podejmowania prac badawczych i innowacyjnych w przedsiębiorstwach prywatnych
  - 15) działania służące zwiększeniu liczby wysoko wykwalifikowanych kadr w przedsiębiorstwach
  - 16) przygotowanie kadr do wdrażania nowych technologii
  - 17) wykorzystywanie technik informatycznych w przedsiębiorstwach
  - 18) działania na rzecz zwiększania zainteresowania pracodawców kształceniem pracowników
  - 19) promowanie zaangażowania przedsiębiorców we współpracę ze sferą nauki

5. Obszary wiejskie

Projekty konkursowe – wszystkie podmioty:

- 1) podejmowanie działań mających na celu pobudzenie i wspieranie inicjatyw mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz rozwoju aktywności zawodowej
- 2) kampanie informacyjno-promocyjne podnoszące świadomość mieszkańców o korzyściach płynących z aktywnych postaw
- 3) zwiększanie zainteresowania mieszkańców podejmowaniem inicjatyw na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów
- 4) pobudzenie świadomości środowisk lokalnych w zakresie korzyści wynikających z podnoszenia kwalifikacji oraz uzupełniania wykształcenia
- 5) upowszechnianie podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Harmonogram

Pierwsze lata funkcjonowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w Województwie Pomorskim zaowocowały realizacją w Powiecie Kartuskim 139 projektów. Oddziaływanie projektów jest coraz bardziej odczuwalne a liczba osób objętych wsparciem stale wzrasta.

Baza projektów dołączonych do Programu ma charakter otwarty i jest okresowo aktualizowana. Nieumieszczenie przewidzianego przez wnioskodawcę projektu w bazie nie skutkuje niezgodnością z PPNRzZiSS przedstawione poniżej nazwy projektów, kwoty dofinansowania oraz okres realizacji mają charakter orientacyjny i mogą ulec zmianie i dostosowaniu do poszczególnych dokumentacji konkursowych i Planów Działania dla poszczególnych priorytetów PO KL w Pomorskim.

Lp	Priorytet	Działanie	Tytuł Projektu*	Wartość Projektu	Okres realizacji	Projektodawca
Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich						
1	VI	6.1.1	Kobieta aktywna - kobietą sukcesu	556 495	2007-2008	PUP w Kartuzach
2	VI	6.1.1	Dziedzictwo kulturowo - przyrodnicze moneterem rozwoju "Małej Ojczyzny"	500 000	2008-2010	KUL w Wieżycy
3	VI	6.1.1	Rozwój osobisty Twoją inwestycją	1 461 021	2007-2009	PUP w Kartuzach
4	VI	6.2	Bądź samodzielny - zostań przedsiębiorcą	811 709	2007-2008	PUP w Kartuzach
5	VI	6.2	Małe firmy przyszłością obszarów wiejskich	2 400 000	2008-2009	KUL w Wieżycy
6	IX	6.2	Uniwersytet Ludowy - Szkoła dla Życia	840 000	2008-2011	KUL w Wieżycy
Priorytet VII Promocja integracji społecznej						

7	VII	7.1.3	Dobra opieka - gwarancją dobrej starości	50 000	2008-2010	GOPS w Sulęczynie
8	VII	7.1.3	"Razem" - budowanie partnerstwa na rzecz rozwoju zasobów ludzkich w powiecie kartuskim	1 000 000	2007-2010	Powiat Kartuski
9	VII	7.2.1	Na kłopoty - specjalista	60 000	2008-2010	GOPS w Stężycy
10	VII	7.2.1	"Żyj inaczej" - kampania promująca aktywny społecznie i zawodowo styl życia	800 000	2007-2008	Powiat Kartuski
11	VII	7.2.1	Centrum Aktywizacji Osób Bezrobotnych	1 000 000 /rok	2008-2013	Caritas Archidiecezji Gdańskiej
12	VII	7.2.1	Integracja społeczna szansą rozwoju lokalnego	80 000 /rok	2008-2012	Kaszubskie Stowarzyszenie Producentów Truskawek
13	VII	7.2.1	Start w dorosłość	80 000	2008-2013	PCPR w Kartuzach
14	VII	7.2.1	"Moje marzenia moją szansą" - promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych	300 000	2008-2010	PCPR w Kartuzach
15	VII	7.2.1	Twoja aktywność Twoją szansą	850 000	2008-2013	Gmina Chmielno
16	VII	7.2.1	"Pajęczyna" - kluby środowiskowe w każdej gminie	1 000 000	2008-2013	PCPR w Kartuzach
17	VII	7.2.1	Wyjdź z domu - czas na zmianę	100 000	2007-2013	CIS w Garczu
18	VII	7.2.1	Świetlica w każdej wsi wiejskiej - szansą młodego pokolenia	600 000	2008-2013	GOPS w Chmielnie
19	VII	7.2.1	Aktywny i sprawny wolontariusz po 50 pomaga innym	600 000	2008-2013	GOPS Chmielno
20	VII	7.2.1	Polubić pracę	200 000	2008-2009	CIS w Ostrzycach

Priorytet VIII
Regionalne kadry gospodarki

21	VIII	8.1.1	Podniesienie kwalifikacji pracowników przedsiębiorstw poprzez specjalistyczne szkolenia w zakresie BHP	300 000	2007-2008	Cech Rzemiosł Różnych w Kartuzach
22	VIII	8.1.1	"Nowoczesna sprzedaż" - dostosowanie kwalifikacji osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki	300 000	2007-2008	WZHiU Biuro Rejonowe w Kartuzach
Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach						
23	IX	9.1.1	"Przedszkole w drodze" - tworzenie lokalnych sieci przedszkoli	600 000	2007-2009	PODiDN w Kartuzach
24	IX	9.1.1	Wystartuj od przedszkola - przedszkole wiejskie daje szansę każdemu dziecku	600 000	2008-2013	GOPS w Chmielnie
25	IX	9.1.1	„Odślonić świat” – opracowanie i realizacja kampanii informacyjnych promujących edukację przedszkolną	160 000	2008-2010	Fundacja „Nasze Dzieci”
26	IX	9.1.2	Studia-Praca-Kariera	50 000	2008	ZSO w Kartuzach
27	IX	9.1.2	Młodzieżowy klub informatyczny "Młodzi Europejczycy"	50 000	2008	ZSO w Kartuzach
28	IX	9.1.2	„Ułożę sobie świat od nowa” – doradztwo i opieka pedagogiczno-psychologiczna dla uczniów z nadpobudliwością psychoruchową (ADHD)	200 000	2008-2010	Fundacja „Nasze Dzieci”
29	IX	9.1.2	„Ścisły umysł – aktywacja” – program dodatkowych zajęć dla uczniów szkół gimnazjalnych, rozwijających umiejętności z nauk przyrodniczo - matematycznych	300 000	2008-2012	Fundacja „Nasze Dzieci”
30	IX	9.2	Przedsiębiorstwo edukacyjne w szkole sposobem na uatrakcyjnienie oferty szkoły	1 200 000 /rok	2007-2013	Powiat Kartuski
31	IX	9.2	Doradca zawodowy w każdej szkole	300 000 /rok	2007-2013	Powiat Kartuski
32	IX	9.2	"Doskonała pracownia" - uatrakcyjnienie oferty i jakości kształcenia zawodowego	600 000	2007-2009	Powiat Kartuski
33	IX	9.3	Kształcenie ustawiczne dla rozwoju regionu	600 000	2008-2009	KUL w Wieżycy

34	IX	9.4	Szkoła liderów dla nauczycieli	200 000	2007-2008	PODiDN w Kartuzach
35	IX	9.4	Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli do pracy z dorosłymi	600 000	2007-2008	PODiDN w Kartuzach

•*projekty, których rozpoczęcie realizacji przewidziane jest w pierwszym etapie wdrażania PO KL

•Projekty planowane do złożenia w okresie 2010-2012

Lp	Priorytet	Działanie	Tytuł Projektu	Wartość Projektu	Okres realizacji	Projektodawca
36	IX	9.1.1	Elastyczne przedszkola – wsparcie edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich Gminy Kartuzy	2 000 000	2010-2012	Gmina Kartuzy
37	IX	9.1.1	Utworzenie dodatkowych oddziałów przedszkolnych w mieście Kartuzy – II edycja.	2 000 000	2010-2012	Gmina Kartuzy
38	IX	9.1.1	Utworzenie przedszkola „Niezapominajka” w Gdańsku	550 000	2010-2012	Gmina Chmielno
39	IX	9.1.2	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów Gminy Kartuzy – przepustka do sukcesu.	2 000 000	2010-2012	Gmina Kartuzy
40	IX	9.1.2	Najpewniejsza inwestycja na trudne czasy – e-edukacja	2 000 000	2010-2012	Gmina Kartuzy
41	IX	9.1.2	Wybieram przyszłość	800 000	2010-2012	Gmina Sierakowice/Gimnazjum w Sierakowicach
42	IX	9.1.2	Uatrakcyjnienie oferty szkół ogólnokształcących powiatu kartuskiego poprzez organizację dodatkowych zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych – edycja II	1 000 000	2011-2013	Powiat Kartuski
43	IX	9.2	Wybierz dobrze – sieć doradztwa zawodowego w szkołach zawodowych powiatu kartuskiego	500 000	2010-2012	Powiat Kartuski
44	IX	9.2	Kompetencje dla przyszłości – zajęcia i kursy wspierające kształcenie zawodowe w szkołach Powiatu Kartuskiego	600 000	2010-2012	Powiat Kartuski

45	IX	9.4	Akademia nauczyciela – podwyższanie kwalifikacji zawodowych nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych powiatu kartuskiego	500 000	2010-2012	Powiat Kartuski
46	IX	9.5	Wędrowny Uniwersytet Ludowy – dla gminy	50 000	2010-2011	KUL w Wieżycy
47	IX	9.5	Wędrowny Uniwersytet Ludowy – dla Gminy Sierakowice	50 000	2010-2011	KUL w Wieżycy
48	VIII	8.1.1	ONA i ON – otwarci na wiedzę, gotowi do zmian	1 180 000	2010-2011	KUL w Wieżycy
49	VI	6.2	Mała Firma na Wysokich Obcasach	1 757 000	2010-2011	KUL w Wieżycy
50	VIII	8.1.1	Wanoga od rolnictwa do turystyki	780 000	2010-2011	KUL w Wieżycy

IV. Struktura zarządzania

W zależności od etapu realizacji Programu w procesie zarządzania nim udział biorą liczne podmioty, których zakres działań oraz odpowiedzialności są różne w każdej kolejnej fazie jego realizacji.

Instytucjami biorącymi udział w zarządzaniu Programem, w zależności od rodzaju podejmowanych w poszczególnych obszarach inicjatyw, są m.in:

1. Rynek pracy

- 1) Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach
- 3) Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
- 4) Gminne Centra Informacji
- 5) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach
- 6) Organizacje pozarządowe
- 7) Jednostki Samorządu Terytorialnego

2. Pomoc społeczna

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach
- 2) Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej
- 3) Gminne Centra Informacji
- 4) Domy Pomocy Społecznej
- 5) Organizacje Pozarządowe
- 6) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach
- 7) Centrum Interwencji Kryzysowej
- 8) Jednostki Samorządu Terytorialnego

3. Edukacja

- 1) Szkoły
- 2) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach
- 3) Powiatowy Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Kartuzach
- 4) Organizacje Pozarządowe
- 5) Biblioteka Pedagogiczna
- 6) Centra i Ośrodki Kultury
- 7) Jednostki Samorządu Terytorialnego

4. Przedsiębiorczość

- 1) Przedsiębiorcy
- 2) Centrum Wspierania Biznesu
- 3) Cech Rzemiosł Różnych
- 4) Wojewódzkie Zrzeszenie Handlu i Usług w Gdyni, Biuro Rejonowe w Kartuzach
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach
- 6) Organizacje pozarządowe
- 7) Jednostki Samorządu Terytorialnego

5. Obszary wiejskie

- 1) Organizacje pozarządowe
- 2) Jednostki Samorządu Terytorialnego

Zakres oraz charakter działania instytucji i osób zaangażowanych w zarządzanie Programem jest inny na etapie tworzenia Programu, inny podczas realizacji poszczególnych typów projektów oraz np. w fazie badania skuteczności podejmowanych działań lub zgodności z założeniami.

Struktura zarządzania Programem opiera się na współdziałaniu i partnerstwie osób zaangażowanych w jego realizację.

V. Monitoring i ewaluacja

Głównymi źródłami informacji o poziomie realizacji Programu są monitoring i ewaluacja. Na każdym etapie realizacji programu przewiduje się gromadzenie i dokonywanie analizy informacji, które pozwolą określić poziom zgodności podejmowanych działań z założeniami wynikającymi z Programu. Ewaluacja pozwoli określić:

- czy cele programu są realizowane, jeśli nie – to co należy zmienić, aby je osiągnąć
- czy cele zostały osiągnięte i jakie wynikają z tego wnioski dla kolejnego okresu

Monitoring i ewaluacja pozwolą identyfikować problemy pojawiające się w toku realizacji projektów oraz podejmować działania eliminujące występujące bariery, przeszkody i problemy. Podmiotem odpowiedzialnym za przeprowadzenie kompleksowego monitoringu i ewaluacji jest Wydział Strategii i Rozwoju Powiatu Starostwa Powiatowego w Kartuzach, który będzie gromadził dane zbiorcze związane z realizacją programu.

W Starostwie Powiatowym powstanie baza projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu społecznego realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, która sukcesywnie uzupełniana będzie o kolejne realizowane projekty.

W bazie znajdą się informacje między innymi o projektodawcach, celach projektów, liczbie beneficjentów, zasięgu projektów i okresach ich realizacji. Źródłem informacji, które znajdą się w bazie będzie Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego oraz Projektodawcy. Projektodawcy, po podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu, będą zobowiązani do składania w Starostwie Powiatowym informacji o realizowanych projektach według *załącznika nr 1* do Programu.

Ważną rolę w procesie ewaluacji i monitoringu będzie odgrywała Regionalna Grupa Sterująca Ewaluacją powołana przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego. Działania Grupy to przede wszystkim:

- wybór tematów do badań
- gromadzenie i analizowanie opinii ekspertów

Na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć podmiotami odpowiedzialnymi za monitoring i ewaluację będą projektodawcy, którzy w ramach realizowanych projektów przeprowadzą np. wywiady i ankiety oraz sporządzą raporty oraz sprawozdania z realizacji projektów.

Ponadto Zespół ds. monitoringu i ewaluacji, działający przy Starostwie Powiatowym, składający się z wyznaczonych przez Starostę Kartuskiego pracowników Starostwa

Powiatowego raz w roku sporządzi sprawozdanie z realizacji programu obejmujące badanie m.in:

- zgodności podejmowanych działań z założeniami
- poziomu osiągnięcia rezultatów
- zgodności zapisów programu z występującymi warunkami

Załączniki

Załącznik nr 1

Informacja o realizowanym projekcie - Charakterystyka projektu dofinansowanego ze środków EFS

1	Priorytet, działanie w ramach PO KL 2007 – 2013	
2	Tytuł projektu	
3	Projektodawca	
4	Osoba do kontaktu (<i>telefon, mail</i>)	
5	Partnerzy projektu (<i>o ile są przewidziani</i>)	
6	Miejsce realizacji projektu	
7	Okres realizacji projektu (<i>od...do...</i>)	

8	Krótkie uzasadnienie projektu <i>(na jakie potrzeby odpowiada projekt?)</i>		
9	Cel projektu i planowane działania		
10	Koszt projektu		
12	Źródła finansowania		